

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

INFLAMMATIONE.



DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

INFLAMMATIONE.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Viri ornatiſſimi,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

JOANNES BARCLAY,

SCOTUS.

Societ. Reg. Med. Edin. Soc.

Ad diem 24. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXIV.

Viro illuſtri,

ROBERTO HERRIOT,

ARMIGERO,

De Ramornie in comitatu Fifenſi,

Virtutibus plurimis et publicis et privatis

Vere ſpectabili,

Et ab omnibus, quibus ſit notus,

Magnopere dilecto,

Ob amicitiam veram, quam in ſe,

Suoſque conſanguineos,

Saepe generoſus demonſtravit;

† Item,

Item,

Viro honesto,

JOANNI BRUCE-STEWART,

ARMIGERO,

De SIMBISTER in insula Hethlandica,

Avunculo suo,

Benevolentia, humanitate,

Multisque aliis virtutibus, insignito,

Propter amorem fere paternum,

Quo se, totamque suam familiam,

Omni tempore benignus est prosecutus,

Hanc dissertationem inauguralem,

Observantiae ergo,

D. D. CQ.

AUCTOR.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

INFLAMMATIONE.

CUM leges hujusce academiae florentissimae unumquemque, summos medicinae honores adipiscendi cupidum, aliquod progressus, quem fecerit specimen edere, et materiem aliquam ad hancce scientiam spectantem exequi jubeant, his, quantum in memet est, obsequi, et paucis igitur de inflammatione disserere, statui. In dissertatiuncula autem, quam exarandam susceperim, ducem potissimum imitandum, illustrissimum Professorem Cullenum mihi ob oculos

ponam, ad ea, quae primis in Lineis Praxeo Medicinae curaverit tradenda, animum ubiqu diligenter attendens.

DEFINITIO*.

Febris synocha; phlogosis, sive dolor topicus simul laesa internae partis functione; sangui missus et jam concretus, superficiem coriacean albam ostendens.

HISTORIA MORBI.

Inflammatio est externa vel interna. Illa modo sequente plerumque incipit. Ægrotus sen su frigoris et tremore, et, cum inflammatio nun quam gravis vel universa sit, quin systema totun eodem tempore laboret, anxietate quoque, prae cordiis oppressis, calore, siti, cibi fastidio, et vi gilia afficitur. Cum sensus frigoris tremorqu primum invadunt, pulsus arteriarum sun praeter consuetudinem exiles, frequentes, et sae pe abnormes. Prout vero signa proxime me morat

* Vid. Cull. Synops. Nosol. Meth. p. 82.

morata decedunt, duriores, pleniores, minuſque frequentes evadunt. Quinetiam in parte affecta inſolita plenitudo et tenſio ſemet oſtendunt, et in eam invadunt rubor, calor, dolor, tumor. Si febris urgeat, omnis ſecretio et excretio imminuitur, cutis areſcit, urina pallida eſt nonnunquam, ſed ſaepe ſubrubra, et ſanguis, ſi hoc tempore mittatur, aliam ſpeciem, ac ſanitate ſubſtante, prae ſeſe fert, refrigeratus et concretus cruſta albida, corium referente, tectus. Cum vero non pauca inter eum detrahendum poſſint cavere, ne hanc ſibi ſpeciem aſſumat, ex ejus abſentia non ſemper debet cogi inflammationem abeſſe. Inſuper, ſi haec cruſta exemplis in dubiis aliis ſignis adjungitur, inflammatio ponitur ſubſtare.

Inflammationem internam ſubeſſe novimus, ſi una cum pyrexia adeſt dolor partis fixus, et functiones ejus libere et, uti debent, nequeunt exerceri.

Fines inflammationis ſunt varii. Hos vero poſtea loco in ſuo aptius conſiderabimus.

EXPLICATIO

EXPLICATIO SIGNORUM.

Cum omnia ſigna, quae per decurſum hujuſce morbi poſſint accedere, fuſe accurateque exponere, ut limites quibus diſſertatio hujuſmodi circumſcribenda excederem, faceret, nihil aliud, quam ea, quae ſemet plerumque oſtendunt, et igitur aliqua ex parte morbo ſunt propria, illuſtrare aggrediar.

In hiſtoria ſupra tradita, hunc morbum a ſenſu frigoris et tremore, quae calor brevi excipit, incipere retuli. Haec ſigna alii auctores aliter explicarunt. Quidam ea a vitio humorum ipſorum, ut cauſa ſua primaria, alii ab affectu vaſorum quae ſanguinem vehunt, proficiſci contendunt. Non hic opinionis prioris argumentis convellendae morabimur, ſed ſigna principiis, quibus poſterior innititur, exponere pergemus.

Inflammationes autem hinc plerumque proficiſcuntur, quod partes nimis calefactae actioni frigoris ſubito objiciuntur, quod poteſtatem conſtringentem in vaſcula ſanguifera cutanea edit, et

a partibus corporis extremis cor verſus ſanguinem repellit. Cum autem poteſtatis nervoſae excitatio a quantitate ſanguinis, quae in praeſens in parte qualibet adeſt, evidentiſſime pendeat, nihil quo minus ponas obſtare videtur, hunc frigoris ſenſum a vi nervoſa et ſanguine, fonte caloris animalis naturali, in parte deficere incipientibus, proficiſci. Sanguis hoc modo cor verſus repulſus, actionem ejus in tempus perturbat. Igitur pulſus arteriarum, dum frigus febrile dominatur, ſaepe abnormes eſſe comperimur. Cum vero cor admodum ſit irritabile, tales ejus motus brevi excitantur, quales molem ſanguinis retro pulſam vincunt, et ut ſemet ea vi, quae velocitatem ſanguinis et calorem corporeum intendit, evacuet, faciunt. A qualicunque enim fonte oriatur calor animalis, velocitatem ſanguinis et corporis calorem, quaſi vinculo fere indiſſolubili, inter ſeſe conjungi videmus. Sub hoc inflammationis tempus, ictus arteriarum pleniores et frequentiores.

Anxietas et praecordia oppreſſa per eandem vaſculorum extremorum conſtrictionem, et ſanguinem igitur cor, organa reſpirationis ventriculumque verſus, retro actum poſſunt exponi.

Quantum

Quantum ſitim ſpectat, haec, dum frigus febrile manet, a ductibus excernentibus, qui mucum in os et fauces, ne aër in haſce partes agat, cavendi conſilio effundunt, ſpaſmodice conſtrictis pendere videtur. Cum magnus infeſtat calor, hinc poteſt proficiſci, quod partes oris fauciumque interiores, partibus muci tenuioribus exhalantibus, arefactae, et muco craſſo et indurato obtectae, relinquuntur.

Quod ad cibi faſtidium attinet, talem cutem inter et ventriculum conſenſum intercedere notiſſimum eſt, ut ſedantia illi admota hujus debilitatem faciant, et igitur concoctionem cibi pravam faſtidiumque moveant.

Corpus humanum, quadam oeconomiae animalis lege, ſomno vigiliaeque alternis deſtinari videtur. Cum vero dolorem et irritationem facientia illum poſſint interpellare, ratio vigiliae, inflammatione urgente, manifeſtiſſima.

Rubor, judicio noſtro, modo ſequenti facile poteſt exponi. Tunicae vaſculorum ſuperficiei corporeae tenues ſunt, et, ſanitate ſubſtante, tam parum diſtenſionis habent, ut ſanguis per eas non clare ſeſe oſtendat. Si vero impetus ſanguinis adaugeatur, plus hujus in vaſa irruit, et tunicae igitur illis magis pellucidae redduntur.

Quin-

Quinetiam eodem tempore forſitan error loci eouſque incidere poteſt, ut ſanguis in vaſa, quae nihil aliud, quam humorem decolorem, ante vexerunt, ingredi poſſit cogi.

Supra poſui excitationem poteſtatis nervoſae a quantitate ſanguinis in parte qualibet pendere. Igitur, inflammatione ſubſtante, cum impetus ſanguinis intenditur; et ob hoc curſus ejus ad certa loca major fit, ſenſilitas nervorum in hiſce augebitur. Hoc autem, ut gradus doloris inſolitus in parte laborante, irritatione ei illata, ſentiatur faciet. Dolor idcirco explicationem facilem recipit.

Tumor vero a vaſis ſanguiferis tenſis, et humoribus ſeroſis in ſubſtantiam telae celluloſae effuſis, oritur.

DIAGNOSIS.

Haec quidem vix neceſſaria. Cum vero inflammatio febrim et exanthemata referat, quae ſigna illam ab his ſecernunt leviter percurram.

Quae

Quae hoc praeſtant, ea ſequentia eſſe videntur. Febrim plerumque antecedunt laſſitudo et debilitas, et per ejus decurſum remiſſiones et exacerbationes ſemet evidenter oſtendunt. Nihil autem hujuſmodi in inflammatione reperitur, quam, contra, comitatur dolor fixus, unoque loco circumſcriptus, functionibus partis laborantis interpellatis adjunctus. Supervacaneum foret ſigna, quae inflammationem externam ab aliis morbis ſecernunt, commemorare, cum ob oculos obverſentur, et igitur per ſe ſatis evidentia et manifeſta ſint.

Quod exanthemata ab aliis morbis diſtinguit, id eſt eruptio quae febrem ſemper ſubſequitur. In inflammatione, contra, febrem excipit affectus loco proprius.

CAUSA PROXIMA.

Inter omnes fere hodie convenit, impetum ſanguinis adauctum in vaſis partis laborantis ſubeſſe, et hunc ab actione vaſorum ipſorum intenſa;

tenſa, magna ex parte oriri. Proximum igitur eſt, ut cauſam hujuſce actionis adauctae inveſtigare, et hanc pro cauſa inflammationis proxima habendam eſſe oſtendere, pro virili contendam.

Non raro opis eſt noſtrae plane videre, inflammationem a ſtimulantibus certo loco applicatis oriri, quo in exemplo nullam aliam morbi cauſam quaerimus; cum vero hoc non ſemper facere, nec cum ratione gravi juſtaque rem ita ſeſe habere ponere poſſimus, aliquam cauſam magis univerſam reperire conemur oportet.

Cauſam autem actionis adauctae alii medici aliter explicaverunt. Viri celebres Bellini et Boerhaavius, opinionum, quae nuper ab omnibus fere fuerunt receptae, auctores praecipui theoriam inflammationis ſuam ab obſtructione deduxerunt, et hanc igitur pro omnium ſignorum, quae per totum morbi ſpatium accedunt, cauſa habuerunt. Quinetiam exiſtimaverunt, tot vaſis ſanguiferis hoc modo imperviis redditis, velocitatem ſanguinis in iis, quae aperta manent et obſtructione carent, praeter conſuetudinem magnam eſſe oportere, et tantam quanta cor ſtimulet, febremque, quae inflammationem plerumque comitatur, faciat, evadere poſſe. Quanquam haec doctrina primo intuitu probabilis eſ-

ſe videatur, obſtructionem tamen, quatenus incidit, non cauſam inflammationis primariam eſſe opinor. Namque, ſi obſtructionem oriri concedas, impetus ſanguinis in vaſculis extremis adeo imminutus eſt, ut quodlibet obſtaculum offendens motum retrogradum facile ſubeat, donec ramulos obſtructionis expertes, per quos libere poſſit tranſire, reperiat. Hallerus illuſtris affirmat, naturam hoc ipſo conſilio magnum ramorum in vaſis minutis, qui inter ſeſe conjunguntur vel anaſtomoſes faciunt, numerum comparandum curaſſe. Idem auctor addit, vaſa corporis humani ſanguifera adeo laxa et diſtenſu facilia eſſe, ut eouſque poſſint dilatari, ut inuſitatam ſanguinis quantitatem per ſe tranſire patiantur, nulla irritatione, quae inflammationem valet movere, ſubſequente. Quantum doctrinam ſpectat, quae velocitatem ſanguinis in vaſis apertis augeri ponit, principiis falſis innititur; namque contrarium, dum vis propellens eadem manet, incidere haud dubie probatur. Inſuper notiſſimum eſt, arterias, dum haemorrhagiae aneuriſmique ſanantur, ligatas ſanguinis curſum in vaſis minutis et in majoribus interpellare; ſed nihilominus majorem inflammationem quam

quae

quae a parte per vulnera ſibi illata orta fuiſſet, non progenerare.

Swietenius illuſtris, in ſuis in Aphoriſmos Boerhaavianos commentariis, argumentum in- medium profert, quod obſtructioni plurimum favere exiſtimat, cor, nempe, vinculo aortae deſcendenti injecto, vi et celeritate duplicibus ſemet eſſe contracturum. Hoc vero de obſtructione vaſorum ſanguiferorum minutorum perperam adhibetur; eam enim nulla ex parte ſuffulcit, cum aorta deſcendens partem ſyſtematis longe majorem, quam vaſcula extrema, conſtituat. Quinetiam ligatura aortae, tam prope cor circumdata, evacuationem hujus impediet, et ita, ut violentius agat, faciet.

Qui doctrinam obſtructionis propugnant, ii ſanguinem praeter naturam lentum et viſcidum evadere poſuerunt; hoc vero iis quoque aſſentiri non poſſum. Quod autem illis in animum, ut lentorem pro cauſa inflammationis haberent, induxit, id forſitan fuit cruſta coriacea, quae ſanguini, inflammatione ſubſtante, plerumque innatat, quamque ſtatum ſanguinis morbidum indicare, et quantitate praeter naturam ſubito augeri poſſe crediderunt. Caeterum, inter omnes fere auctores hodie convenit, hanc cruſtam a

nulla

nulla conditione ſanguinis morbida proficiſci, nec inflammationi eſſe propriam, nec repente poſſe progenerari. Namque, ſi ſanguis aegroto, die quinto ſextove poſtquam pus varioloſum ei fuit inſitum, detrahatur, nulla forſitan lymphae coagulabilis praeter naturam quantitas a reliquis ſanguinis partibus ſeparata reperietur: Duodecim vero horis, poſtquam febris acceſſit, ſemet perquam evidenter oſtendet. Unde ſanguinem ad lympham coagulabilem a reliquis, quae eum componunt, partibus disjungendam ſubito proclivem evadere, ſed quantitatem non ſubito formari poſſe concludo. Immo ratio gravis non deeſt cur credamus, hanc lymphae coagulabilis ſeparationem in ſanguine miſſo et concreſcente, quanquam ſanguis, dum vaſis circumvehebatur, praeter conſuetudinem fluidus eſſet, ſemet oſtenſuram. Namque compluria probabile reddunt, ſanguinem, inflammatione urgente, ob motum ejus rapidiorem, ab actione vaſorum adaucta pendentem, ſolito tenuiorem effici. Quod ſi incidit, tardius cogetur, et ob hoc, quodque rarior eſt, globuli rubri cum reliquis partibus minus arcte conjunguntur, et imam calicis partem celerius copioſiuſque petent, quam cum nec unum nec alterum incidit.

Si

Si vero lympham coagulabilem in una parte praeter naturam augeri poneres, creſcere pergeret, in totum ſyſtema diffunderetur, et circuitum in vaſis minutis omnino interpellaret. Igitur inflammationem a ſanguine viſcido, lentore obſtructionem vaſculorum extremorum faciente, ut cauſa primaria, potiſſimum cum febres per timorem et ſimilia ſubito excitari videamus, nunquam oriri poſſe opinor. Inſuper, in hanc ſententiam lubentius concedo, quod plane fuit demonſtratum, vaſa minuta non conica ſed cylindrica eſſe, et obſtructionem in iis igitur non poſſe formari.

Satis clare, uti ſpero, demonſtrato, obſtructionem inflammationis cauſam non eſſe primariam, proximum eſt ut quidnam mihi ad phaenomena hujuſce morbi propria exponenda potiſſimum accommodari videatur commemorem.

Corpore ſano et integro, ſanguis in omnes ſyſtematis partes juſta quantitate diffunditur. Si vero, ob frigus collectum, perſpiratio ſupprimatur, vel nimia humorum quantitas, ob quamlibet aliam rationem, ad certam corporis partem devehatur, partem diſtendet et ſtimulabit, et actionem ejus ſyſtematis arterioſi adauctam movebit, quae, ut vires naturae medicatrices, per fri-

gus

gus febrile ſpaſmumque illatum accumulationi
tollendae potentius agant faciet. Quo attentiu
quae in febribus incidunt conſidero, eò magis a
nimus mihi inclinat, ut hunc ſyſtematis arterioſ
extremi ſpaſmum pro cauſa inflammationis pro
xima habeam. Fidem huic opinioni hoc quo
que facit, quod partes inflammationi maxim
opportunae, tales ſunt quales mutationibus calo
ris et frigoris plurimum objiciuntur. Ita dolo
res rheumatici, et affectus faucium et pulmonu
inflammatorii, genus humanum ſaepiſſime inf
ſtant. Hic ſpaſmus autem, in contractilitate to
noque praeter naturam finibus ſyſtematis arter
oſi illato conſiſtens, brevi, ſi inflammatio ſit mag
na, in univerſum diffunditur, et quod medici d
atheſin phlogiſticam appellarunt conſtituit. Qu
potiſſimum, quod hanc doctrinam ulterius co
firmat, in valentioribus corporibus reperiund
et ſaepiſſime a viribus frigoris tonicis et aſtri
gentibus, vel ab uſu remediorum tonicorum,
corticis Peruviani, vel chalybeatorum, proficiſc
tur. Et, licet ab inflammatione loco certo pro
pria frequenter profluat, in ſyſtemate tame
nulla inflammatione ſubſequente, adeſſe poteſ
ſed proclivitatem ad ortum ſpaſmi, et igitur
inflammationem, ſemper praebet.

FINE

FINES INFLAMMATIONIS.

In hiſtoria morbi tradenda fines ejus varios eſſe memoravi. Nunc proximum eſt, uti ſingulos ordine exequar. Agam

1. *De reſolutione.*—Si inflammatio, textura partis nec laeſa nec deleta, decedit reſolutione, quae tribus modis incidere poteſt, dicitur finiri.

Prima autem ejus ſpecies eſt, cum accumulatio humorum ſpaſmuſque vaſorum modica ſunt, et impetus ſanguinis adauctus ſpaſmum vincere, vaſa dilatare, et humores accumulatos removere valet. Namque, rebus ita ſe habentibus, ſanguis aeque libere, ac olim, circumvehetur; et pars laborans ad ſanitatem ſolitam brevi reducetur. Morbum tamen omnino hunc in modum raro pergere, et formam reſolutionis magis communem eſſe eam, quam auctores exudationem appellarunt, mihi perſuaſum eſt. Igitur ſpecies reſolutionis altera eſt, cum, impetu ſanguinis adaucto et diſtenſione vaſorum iiſdem manentibus, quantitas humorum vulgo exhalantis praeter conſuetudinem magna in telam cellulosam

lulosam vicinam effunditur, vel plus humoris in locum non longe distantem, quam solet, excernitur. Hoc modo congestio spasmusque per molem humorum generalem imminutam tolluntur, et sanguis libertati, qua circumfluit, solitae restituitur. Qui humor exhalavit, is postea per vasa lymphatica absorbentia in massam sanguinis communem develitur.

Tertia species est, cum inflammatio, impetu sanguinis et febre universis factis, per sanguinem ex aliqua systematis parte, quamvis ab ea quae potissimum laborat dissita, profusum depellitur. Ita spasmus solvi, morbusque sanari, epistaxi, haemorrhoide, menorrhagiave, potest.

2. *De suppuratione.*—Cum impetus sanguinis, ut supra posui, nihil aliud quam vasa, eousque tantum, ut humorem tenuem halitui communi non dissimilem effundant, exhalantia dilatare valet, hic brevi rursus absorbetur, et affectui resolutio, uti appellatur, medetur. Si vero spasmus vasorum impetusque sanguinis violentiora evadant, et exhalantia praeter magnitudinem solitam dilatentur, aliquantum seri sanguinis in telam cellulosam vicinam effundetur. Hoc in lymphatica non facile ingredietur; partes vero ejus tenuiores absorbebuntur, et lympha coagulabilis,

labilis, quae ſeroſitate ſanguinis ſoluta eſt, in liquorem albidum, opacum, modice viſcidum et mitem, qui pus appellatur, mutabitur. Deinde rubor, calor, et dolor, quae ante inflammationem ſubeſſe teſtabantur, decedunt, et morbus ſuppuratione finiri dicitur.

Mutatio humoris effuſi in pus non parum attentionis auctorum in ſe convertit, et diverſae hypotheſes ſuper ea fuerunt excogitatae. Illuſtris vero Pringelius, et Gaberus Taurinus, veſtigiis ejus inſiſtens, in ſuis in ſanguinem experimentis, eam accurate primum explicarunt. Ille oſtendit, ſerum in calore corporis humani proprium adaequante ſervatum, ſedimentum puris omnino ſimile deponere, et hic compertus eſt ſedimentum ex illa ſanguinis parte, quae lympha coagulabilis vocatur, formari. Nihil igitur obſtat, quo minus ſerum in telam celluloſam, inflammatione pergente, effuſum, ſimilem mutationem poſſit ſubire, praeſertim cum experimenta ſupra comprehenſa et ea, quae, tumore ad ſuppurationem perveniente, incidunt, ſemet invicem tantopere referant. Compertum enim habetur, calorem, qui gradum thermometri Farenheiteani octogeſimum non attingit, effectum multo tardius, quam corporis humani proprio aequa-

lem, edere, et nihil ſuppurationem aeque promovere, ac perſpirationem cohibere et calorem partis laborantis ſuſtentare et augere.

Pro certo vero affirmare poſſumus, morbum ſuppuratione finitum iri, ſi inflammatio diu maneat, et nulla reſolutionis ſigna habeat, ſi dolor a diſtenſione oriundus aliquantum remittat, ſi ictus arteriarum pleniores et molliores evadant, ſi pulſatio ictibus arteriarum reſpondens incidat, ſi nonnihil horroris ſubſit. Quamvis vero ſuppurationem orituram eſſe noviſſe poſſumus; longitudo tamen temporis, quod ad eam abſolvendam neceſſarium eſt, nos ex toto latet.

Tumorem quemlibet ad ſuppurationem perfectam perveniſſe teſtantur dolor ruborque ceſſans, pondus et fluctuatio in parte ſaepiſſime percepta, tumor acuminatus, et, ſi proxime cutem ſedeat, macula in parte ejus maxime dependente ſubflava.

Cum tumor vel abſceſſus inciditur, pus reperitur, quod Pringelius et Gaberus, ut ſupra retuli, e lympha coagulabili confici probarunt. Hoc autem ſtagnando partem telae celluloſae et integumentorum quoque conſumit. Vaſa ſanguifera minima quoque nonnunquam eroduntur, quod facit ut pus ſanguine aliqua ex parte interſtinguatur.

interſtinguatur. Materia quoque ſubfuſca in abſceſſibus aliquando reperitur, quod a cruore ſanguinis in pure diſſoluto oriri probavit illuſtris Pringelius. Quanquam enim ſerum purum effunditur, quod ſolum pus laudabile ſuppeditat; nullum tamen, propterea quod ea inflammatio, quae ad mutationem ejus neceſſaria eſt, abeſt, progeneratur, et, abſceſſu aperto, nihil praeter ichorem tenuem apparet. Quod cum incidit, incommodo per uſum quorundam ſtimulantium, ut balſamorum, mercurii, cupri, et ſimilium, occurrere ſtudemus.

3. *De gangraena.*—Tertius inflammationis finis, cujus mentionem fecerunt auctores, eſt gangraena, quae a cauſis diverſis oriri vulgo fuit dicta, et primum a putrido fermento effuſo, quod in ſuperficie partis ſtagnans eam corrumpit. Hujus exemplum luculentum febribus in putridis habemus, ubi viſcera, cadaveribus inciſis, gangraena laborare inveniuntur. Ita magna globulorum rubrorum quantitas, una cum ſero effuſa, ut humores effuſi ad putredinem potius, quam ad formationem puris, vergerent, feciſſe reperta. Huic quidem gangraenae cauſae objici poteſt, quod in exemplo partium contuſarum, et aliquando poſt ſanguinis detractionem,

quantitas

quantitas globulorum rubrorum non parva effunditur, et longum per ſpatium non abſorpta manet, nulla gangraena ſubſequente. Hic vero notandum eſt, partem alioquin eſſe illaeſam, exhalationem et abſorptionem more ſolito pergere, et ita globulos rubros ſtagnare non permitti, et hoc in caſu inflammationem, et ejus ſequelam, calorem adauctum, deeſſe.

Tertia gangraenae cauſa eſt tonus partis imminutus. Quae violenta excitatio incidit, ea ortum hujus facile explicat. Namque ex principiis phyſiologicis diſcitur, fibram muſcularem nimis diſtenſam tonum et contractilitatem amittere. Jactura autem toni vaſis ſanguiferis illata, ut in ſanguinem non amplius rite agant, faciet, qui, eam ob cauſam, ſtagnabit et putreſcet. Dum haec putrido humoribus effuſis circumſcribitur, morbus gangraena; cum vero, ob eoſdem in aliqua parte nimis diu detentos, vel ob proclivitatem ad putredinem majorem, vaſa parteſque illis circumdatae quoque corripiuntur, ſphacelus appellatur.

Proclivitatem ad gangraenam ſubeſſe demonſtrant ſumma morbi violentia, in complures dies ne minima ex parte quidem imminuta, et febris concitata manens. In aliqua parte interna jam incidiſſe

incidisse novimus, si dolor subito eo usque remittat, ut aeger semet ex toto convaluisse credat, si sudores frigidi cum horrore accedant, si pulsus arteriarum frequentes maneant, et magis exiles et debiles evadant. Hoc in statu syncope accedit, et non raro aegrotum insperato rapit. Gangraena quamlibet partem externam modo sequente invadit: Partes e splendido-rubris lividae vel subnigrae fiunt, et motum et sensilitatem perdunt, cuticula eodem tempore in vesiculas ichore tenui repletas elevata. Gangraena pergente, pars ex toto nigra et flaccida evadit, calorem et firmitatem amittit, et odorem cadaverosum emittit. Cum huc usque processit morbus, sphacelus appellatur. Aliae gangraenae species ab auctoribus memoratae sunt, quales sunt albida et sicca, et ea quoque cujus meminit illustris Pott. Cum vero nullae harum ab inflammatione oriantur, non opus est ut eas hoc in loco considerem. Igitur quartum inflammationis finem, cujus nonnulli auctores mentionem injecerunt, referre pergam.

4. *De schirro.*—Certas indurationes post inflammationem nonnunquam reperiri, nequaquam negandum. Cum hae vero partes glandulares et parenchymatosas potissimum teneant, in quibus,

bus, ob ſtatum et texturam, motus ſanguinis admodum tardus eſt, et forſitan ſtagnationem incidere facile patitur, non mihi perſuaſum eſt, ſchirrum ab inflammatione, ut cauſa primaria, oriri. Animus mihi magis inclinat, ut credam, ante ſubeſſe, et, inflammatione accedente, augeri et in ſpeciem forſitan abſceſſus ſingularem converti poſſe. Nihil amplius igitur ſuper eo addam.

Memorandi ſuperſunt etiamnum alii inflammationis fines, ad quos niſi nuperrime animum parum attenderunt auctores. Horum autem primus eſt, cum inflammatio prope quamlibet partem laxae cellulosae texturae eſt, aliquantum ſanguinis ibi, vel per rupturam vel per anaſtomoſin, effundi poteſt. Hic forſitan finis pneumoniae frequentiſſimus funeſtus eſt; namque ſanguis in textura pulmonis laxa celluloſa ſtagnans circuitum ſanguinis impediet, et igitur ſuffocationem faciet.

Alia via, qua inflammatio finiri conſuevit, ſubſequitur. Cum prope ſuperficiem corpoream ſedet, aliquantum ſeri ſubter cuticulam effunditur, quam in veſiculas elevat, et ea effuſione tenſio ſpaſmuſque vaſorum, ut in eryſipelate incidit, tolluntur.

Inflammatio

Inflammatio denique per exudationem in quodlibet cavum finiri poteſt, ubi ſub forma concretionis in ſuperficie viſcerum, quae cavum comprehendit, viſcidae, vel humoris ſeroſi in cavum effuſi, ſemet oſtendit. Poſterius incidere probat hydrothorax pneumoniam excipiens.

CAUSÆ REMOTÆ.

Hae autem, me judice, in praediſponentes, aut ſeminia, et excitantes apte dividi poſſunt. Seminia ſunt temperamentum ſanguineum et corporis plenitudo.

Illud adeſſe teſtantur, conditio corporis plenior, et textura praeter conſuetudinem delicata; cutis mollis, tenuis, et laevis, venae amplae. Qui hoc temperamento ſunt praediti, ii majorem quoque ſenſilitatem et irritabilitatem, pulſus arteriarum celeriores, motumque ſanguinis liberiorem, quam quae in aliis temperamentis reperiuntur, habent. Igitur in primis plenitudini, haemorrhagiis, febribus, et affectibus inflammatoriis, patent. Namque intellectu facile eſt, quodlibet irritans mortalibus hujuſcemodi admotum

motum effectus violentos editurum esse, et hos quoque in alias systematis partes, quod sensilitas major, quod venae ampliores, et igitur plus contractilitatis habent, brevi diffusum iri.

Quomodo plenitudo corporea proclivitatem ad inflammationem possit dare, manifestissimum. Tensionem fibris muscularibus augendo, et plus igitur potestatis contractilis illis conciliando, fundamenta distributioni sanguinis inaequali et congestionibus inusitatis plane jacit.

Causae excitantes sunt, stimulantia cuilibet corporis parti applicata, violentia externa, extranea in qualibet corporis parte inhaerentia, frigus, impetus sanguinis adauctus partem singularem versus factus. Haec Cullenus celeberrimus ordine modo posito enumeravit, et pro causis inflammationis remotis habuit. Quanquam vero, ut causas remotas, nullo seminio substante, agere posse; potentius tamen, si proclivitas ad morbum detur, actura esse opinor.

Primae eorum classi annumeranda est tota stimulantium externorum tribus, et calor quoque, qui ad certum gradum usque adauctus inflammationem evidenter movet. Quotus tamen hujusce caloris gradus sit, pro certo nequit affirmari. Plerique calorem gradui thermometri

Faren-

Farenheitcani centesimo duodecimo parem in tempus ferre possunt, et calor corporis in morbis, quod omnes norunt, eundem gradum propemodum adaequavit. Hoc vero compertum habetur, gradum caloris centesimo et vicesimo ejusdem thermometri aequalem inflammationem semper esse facturam. Huic classi quoque accenseri potest acrimonia interne generata et in certis partibus deposita, erysipelas et alia exanthemata movens.

Classis altera vulnera, contusiones, et similia comprehendit. Haec solida stimulant, et actionem vasorum adauctam faciunt, et cursum sanguinis inusitatum partem affectam versus progignunt.

Cum ea, quae sub tertia causarum excitantium classe comprehenduntur, formam acuminatam habent, vel acrimonia chemica praedita sunt, irritationem et ejus sequelas celeriter movent. Si vero nec hoc nec illud incidat, pondere tantum et mole, vel partes quibus super imponuntur comprimendo, inflammationem excitare valent. Et quo inflammatio exsuscitetur, semper necessarium est, ut partes circumdatae non parum irritabilitatis habeant; namque alioquin diutissime in corpore manebunt, nihil irritationis

moventia, ut e globulis plumbeis, quae in corpore longum per tempus inhaeſerunt, et nullam inflammationem fecerunt, diſcere licet. Illuſtris Swietenius duos caſus refert ubi corpus peccans per complures hebdomadas manſit.

In quarta claſſe collocatur frigus, cujus poteſtates ſunt aſtringentes, ſtimulantes, et ſedantes. Ad quotum vero gradum ſinguli ex hiſce effectibus incipiant, nondum ſatis accurate et certo fuit ſtatutum. Hoc tamen compertum habemus, frigus, quod ad inflammationem excitandam ſufficit, omni in exemplo eo eſſe minus, quod gangraenam vel ſtagnationem humorum in vaſis univerſam facit, et apud Britannos corpori humano nunquam nocere, niſi infra gradum thermometri Farenheiteani ſexageſimum ſecundum deſcenderit, et etiam, rebus ita ſe habentibus, intenſe, in tempus diuturnum, et magnae corporis parti admoveri oportere. Alioquin enim vis caloris procreatrix, corporum animalium propria, effectibus ejus obſiſteret. Igitur, cum frigus hoc modo graduque corpori applicatur, vaſa conſtringit et ſtimulat, et potentius hoc praeſtat, ſi pars corporis, cui admoveatur, ante fuit calefacta, et vaſa igitur humoribus diſtenſa, qui nunc partem affectam verſus quanti-

tate

tate insolita feruntur, unde vasa distenduntur, dolor movetur, et actio virium naturae medicatricium, ut supra fuit comprehensum, excitatur.

Quo jure impetus humorum adauctus partem singularem versus factus, pro causa inflammationis remota debeat haberi, e supra comprehensis facile intelligetur.

PROGNOSIS.

Qualis morbi eventus sit sperandus, optime indicabunt causae inflammationis excitantes, sedes morbi interna vel externa, habitus aegroti corporeus, proclivitas denique morbi ad fines majus minusve periculosos.

1. Quantum causas excitantes spectat, per se satis manifestum est, effectus causis eos edentibus pro rata ratione responsuros. Si igitur actio vasorum et sanguinis velocitas multum adaugeantur, vix ulla spes fovenda, inflammationem inde ortam resolutione finitum iri; absorptio enim non rite perget, et serum integrum effundetur. Quo in exemplo nihil aliud, quam suppuratio, expectandum. Rursus, si actio systematis sanguiferi

guiferi motusque humorum eo usque, ut tonum partis injuria affecerint, intendantur, et praesertim si quantitas crassamenti sanguinis eodem tempore effundatur, non est cur speremus suppurationem incidere posse; cùm nec actio systematis nec humoris effusi natura, ad hocce consilium accommodetur.

2. Eventus morbi magnopere pendebit a majore vel minore partis laborantis sensilitate, et a magnitudine inflammationis et profunditate; pro his etenim signa majùs minusve gravia oriuntur; a partibus externis vel internis correptis, quarum posteriores plus sensilitatis plerumque habent; et denique a cursu sanguinis majore vel minore, cerebrum, pulmones, vel alia summi momenti viscera versus facto.

3. Cum vix duo homines temperamenti omnino ejusdem sint, prognosis pro habitu corporeo diverso erit diversa. Ita in iis, in quibus diathesis phlogistica dominatur, quique duro labore sunt assuefacti, signa fere semper concitatissima erunt, et, contra, in debilibus operique insuetis curatio plerumque facilis esse reperietur.

Denique, quantum ad terminationes attinet, gradus periculi a singulis earum oriens variat, ut rite consideratae evidenter ostendent.

Ita,

Ita, si signa morbi diversa attenti et seduli perpendemus, probabilem saltem conjecturam de eventu facere semper valebimus.

RATIO MEDENDI.

Ad partem argumenti principem, curationem morbi nempe, nunc ventum est. Non alienum esse videtur hoc in loco notare, inter auctores, utcunque de morbi theoriis inter sese dissenserunt, de ratione medendi plerumque magna ex parte convenisse.

Quoniam fines morbi diversi sunt, consilia quoque medendi diversa necessaria evadunt. Cum vero resolutio ante omnes reliquos sit exoptanda, cumque proclivitas morbi ad quemlibet alium, sub initium saltem, non manifesta sit, consilia generalia, huic accommodata, memoranda primum curabimus.

1. Causas remotas, cum evidentes sunt et ægere pergunt, tollere.

2. Diathesin phlogisticam, vel systema universum vel partes singulares afficientem, removere.

3. Spas-

3. Spaſmum partis ſingularis, per remedia, ſyſtemati univerſo partive ipſi admota, depellere.

Conſilio primo reſpondebit, ad irritamenta ſingularia, quae adſunt morbumque movent, animum attendere. Ita omnia acria tollenda, vel, ſi hoc fieri nequit, actio eorum demulcentibus et corrigentibus ſpecificis praecavenda. Extranea in corpore inhaerentia extrahenda, ubi facile factu eſt, et ubi hoc conari non plus doloris, inflammationis, et periculi, quam eadem in parte manere permittere ſecum adduceret. Omnis partis compreſſio et nimia diſtenſio auferenda.

Conſilio alteri reſpondent,

1. *Regimen antiphlogiſticum.*—Si hoc rite adhiberetur, uſum aliorum remediorum minus neceſſarium, vel efficaciam eorum certiorem efficeret. Cum enim nihil phlogiſticam diatheſin magis, quam irritatio, augeat, ita, haec ſublata, ad illam removendam non parum conferat neceſſe eſt. Hoc regimen autem in aegroto refrigerando conſiſtit; quoniam calor, ſive ab interne ſumptis, vel ab accumulatione caloris externi oriatur, ſyſtema nervoſum magnopere ſtimulat. Quinetiam omnia irritamenta, in ſenſus internos vel externos agentia, tollere conveniet, qualia ſunt exercitatio corporis animive, ſenſus

moleſtiae

moleſtiae ſingularis a ſiti pendens, cruda in ventriculo, faeces in inteſtinis accumulatae. Inſuper, omnis ſtimulus ab alimentis ſumptis proficiſcens fugiendus. Cibus igitur ſit leviſſimus et quantitate modicus.

2. *Sanguinis detractio.*—Haec univerſa vel topica eſſe poteſt; ſed effectus earum, quamvis revera iidem ſunt, ſeorſim conſiderandi.

Hac in re cum omnes conſentiant, tenſionem ſyſtematis ſanguiferi a quantitate ſanguinis, quam comprehendit, pendere; eam quantitatem igitur minorem efficere, tenſionem imminuet, et miſſio ſanguinis univerſa hanc ob cauſam remedium potentiſſimum, quod novimus, eſſe reperitur, cum actionem vaſorum ſanguiferorum, et idcirco diatheſin phlogiſticam, tollere volumus. Rem ita ſeſe habere adeo notum eſt, ut in modum, quo agat, inquirere non neceſſarium eſſe videatur. Miſſio ſanguinis in exemplo inflammationis ſub initium morbi utiliſſima eſt. Frequenter neceſſaria quidem nonnunquam evadit; ſed poſt quartum quintumve diem non aeque prodeſt. Quoniam vaſa, una ſanguinis detractione liberali, quam parvulis reiteratis, magis relaxantur, quantitatem non modicam uno tempore elicere praeſtat. Hujus vero magnitudo a

gravitate

gravitate morbi, ab aetate, vigore, et plenitudin aegrotantis, et conſuetudine ſanguinem mitten di priore magnopere pendèbit. Subita depleti ſyſtema plurimum levabit, potiſſimum ſi aegro tus in poſitura ab omni irritatione liberrima col locatur. Igitur aegrotus, ſi fieri poteſt, in ho rizontali habeatur, et ſanguis per inciſionem am plam emittatur. Detractiones ſanguineae reite rentur oportet, prout gravitas morbi ſummum que partis laborantis momentum deſiderabunt. Univerſa ſanguinis detractio tamen, omnibu hiſce cautelis etiam adhibitis, votis noſtris no ſemper reſpondebit, et igitur ad topicam decur rere ſaepe cogimur. Hanc praeſtant ſcarifica tio, hirudines, cucurbitulaeque cruentae adhibi tae. Quod ſanguis parti ipſi, vel quam proxi me eam, detrahitur, plerumque prodeſt, etian modica, praeſertim reiterata. In exemplo etian affectus ſyſtematis generalis, partem laborante relaxando, ſyſtema totum levare poteſt.

Alvi purgatio.—Haec ut evacuatio in curation inflammationis fuit adhibita ; ſed, meo judicic non cum ſucceſſu aeque proſpero, ac multi exiſti maverunt. Non quidem negandum eſt, largan evacuationem, magna humorum quantitate i canali alimentario ſubſtante, per eam fieri poſſe memori

memoria vero tenendum, humores lente, et haudquaquam directe, ſyſtemati ſanguifero detrahi. Praeterea medicamenta, quae ad evacuationes largas faciendas accommodantur, inteſtina plerumque ſtimulo valentiore afficiunt, qui in reliquum ſyſtema diffundi, et igitur nocere, periclitatur. Quinetiam haec evacuatio, cum quantitas ejus nequeat menſurari, multum debilitatis facere poteſt, et revera fecit, et hanc ob rationem periculo mini e vacat. Et in multis inflammationis exemplis, plus mali, hinc quod alvi evacuandae saepius turbatur, quam commodi ab evacuatione capit aegrotus, ut e rheumatiſmo acuto clare evidenterque conſtat. Purgatio quoque revulſionem faciendo agere dicta fuit. Si hoc modo unquam prodeſt, effectus ſuos ſalutares in affectibus partium corporis ſuperiorum inflammatoriis, ut in phrenitide evidentiſſime oſtendet. In ſumma, boni purgationis effectus, me judice, in inteſtinis ab irritatione liberandis, quod faeces induratas ibi accumulatas expellendo praeſtant, conſiſtere videntur; et igitur in locum eorum cum fructu ſubſtitui poſſunt enemata, quae alvum ſolutam aeque facile tenent, et, ſi ex ſatis acribus conficiantur, revulſionem aliqua ex parte facient. Inſuper actio eorum

multo certius, quam purgantium ore ſumptorum administrari et coerceri poteſt.

4. *Refrigerantia.*—Acida et ſales medii potiſſimum adhibentur. Utilitas eorum in inflammatione a viribus refrigerantibus et ſedantibus pendet. Illis calorem morbidum et ſitim imminuunt, his motus ſyſtematis abnormes compeſcunt. Quidem ſales metallici, ut in auxilium inflammationis prompti et vi refrigerante praediti, laudibus fuerunt elati; ſed dotibus nocivis ſalutares excedentibus interne raro fuerunt adhibiti. Camphora quoque, ob vim refrigerantem, laudata fuit; ſed effectus ejus plerumque admodum ancipites eſſe videntur. Ei vero inſunt poteſtates ſedantes non parvae, quae poſſunt prodeſſe.

Conſilio tertio accommodantur interna vel externa. Interna autem ſunt,

1. *Diluentia.*—Fluida ſanguinis conditio, a quantitate humoris aquoſi quae ei ineſt, pendet. Igitur eum magis fluidum efficere, amplam aquae quantitatem ingerendo, humores ſuperfluos ad tranſeundum per diverſa corporis excernentia, et ad vaſcula extrema contracta dilatanda, parabit. Huic conſilio convenit quilibet humor mitis, cujus partem ſatis largam aqua conſtituit,

ut

ut decoctum avenaceum vel hordeaceum, &c. Liquores vero hoc genus, morbo provectiore, quam sub initium, magis prosunt, quod spasmus eo tempore distensioni facilius cedet.

2. *Sudatio.*—Haec, cursum humorum ad superficiem corporis faciendo, et eosdem ut excernantur aptiores reddendo, spasmum vasorum extremorum relaxabit, et congestionem levabit. Ante diathesin phlogisticam per idoneas evacuationes sublatam adhibita eam, et igitur inflammationem, augebit; si vero medicamentis, quae conveniunt, diathesi phlogistica depulsa, et proclivitate ad sudorem semet ostendente, excitetur, plurimum proderit, ut curatio rheumatismi acuti plane docet.

3. *Emetica.*—Haec in nonnullis inflammationis casibus plurimum prodesse reperta sunt; sed neutiquam semper sunt adhibenda. Utilitas eorum ab hoc pendere videtur, quod spasmum tollunt, et circuitum sanguinis liberiorem et magis aequalem efficiunt. Quinetiam revulsionem faciendo forsitan agunt, et hoc potissimum in topicis inflammationibus praestare creduntur.

Alia classis medicamentorum internorum, quae ad spasmum tollendum accommodantur, est antispasmodica, quae quidem sunt admodum numerosa.

merosa. Quae vulgo in inflammatione adhibentur, ea sunt camphora et opium. Illius sub classe refrigerantium mentionem feci. Hoc vim potentem antispasmodicam habere, omnes confitentur. Caeterum, ob potestatem stimulantem, quam ei inesse multi credunt, vix in ullo inflammationis exemplo, dum diathesis phlogistica subest, adhibetur. Aliis vero remediis adjunctum, sublata diathesi phlogistica, cursum humorum ad superficiem certissime facit, et sudorem summo cum commodo, ut in rheumatismo, excitat. Insuper, diathesi phlogistica domita, certis signis efficaciter et potenter occurrit.

Externa sunt,

1. *Epispastica*.—Auctores de actione eorum plurimum inter sese dissenserunt. Alii potestati, quam habent, lentorem phlogisticum resolvendi, alii dotibus stimulantibus et evacuantibus, utilitatem tribuerunt. Nihil consilio hanc opinionum diversitatem propugnandi refellendive dicam, sed utilitatem eorum in inflammatione hinc proficisci opinor, quod aequilibrium circuitus mutant, et cursum humorum ad partem cui admoveantur faciunt, effusionem dantia et spasmum vasorum profunde sitorum relaxantia, ut e commodo

modo quod secum adducunt topice applicata in pneumonia, ileo, &c. manifeste apparet.

2. *Balneum calidum.*—Usui hujus fuit objectum, quod sanguinem rarefacit, et calorem movendo systema universum stimulat. Huic incommodo vero magna ex parte occurrit humiditas eodem tempore corpori applicata. In usu satis frequente hodie est. Caeterum tutius adhibebitur, si gravitas morbi per evacuationes idoneas ante fuit imminuta. Effectus salutares, a calida lavatione sperandi, a relaxatione quam vasculis extremis infert proficiscuntur. Corpus universum in balneum immergere, saepe incommodum est; sed idem praestabunt fomenta et pediluvia, quorum posteriora revulsionem faciendo quoque prosunt. Utraque, fomenta potissimum, e diversis, sub titulo emollientium, confecta fuere; sed usus eorum, ut opinor, a calore et humiditate solis pendet.

Hoc modo remedia, quae resolutionis morbi promovendae adhiberi consuerunt, percurri; cum vero hic finis, quamquam nihil eo exoptatius, non semper contingat, necessarium est ut alias medendi vias, in quas in reliquis terminationibus debeat procedi, commemorem.

Cum,

Cum, quanquam inflammationem reſolvere pro virili contenderimus, ſuppurationem eſſe orituram plane videmus, uſu remediorum ſupra comprehenſorum abſiſtamus oportet. Formatio enim boni puris certum caloris gradum in parte deſiderat, et remedia antiphlogiſtica potius nocerent, quam prodeſſent. Suppurationem promovere omni ratione conandum eſt. Hoc tutiſſime et efficaciſſime praeſtat calorem partis modicum conſervare (nam inflammatio violenta formationem puris laudabilis aeque ac totus ejus defectus praecavet) et perſpirationem ejus cohibere. Utrique conſilio plerumque reſpondent cataplaſmata ampla, et emollientia parti laboranti tam calida, quam aegrotus ferre poteſt, applicanda, et frequenter per diem renovanda. Cum abſceſſum aperire et pus evacuare convenit, qua ratione fieri debeat, regulae artis chirurgicae communes docebunt.

Si morbus ad gangraenam proclivis eſſe videatur, ei venienti occurret momentum ſanguinis, ſi nimium ſit, diminutum, vel ſyſtema, ſi atonia laboret, rite ſuſtentatum. Prius optime praeſtant miſſio ſanguinis generalis, quae vix reiteranda, laxantium leniorum uſus, et potiones refrigerantes: Poſterius cortex Peruvianus ſub-

ſtantia

ſtantia et quantitate bene larga datus, uſus vini liberalis, quaedam cardiaca, quae nonnunquam neceſſaria eſſe poſſunt, ut alkali volatile, confectio cardiaca, &c. Caeterum uſum vini liberalem, ſi ad eum tempeſtive confugiatur, reliquis remediis longe praeſtare, et partem eorum maximam ſupervacaneam reddere, opinor.

Reliquis morbi terminationibus, quae chirurgis, potius quam medicis, conſiderandae, optime occurrent regulae de reſolutione ſupra traditae.

F I N I S.